

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XXVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

tius esse. Cùm autem Deus sibi reservaverit dissolutionem conjugij carnalis inter hominem & feminam, planum esse eum sibi reservasse etiam dissolutionem conjugij spiritalis quod intercedit inter Episcopum & Ecclesiam. Vnde concludit solum Pontificem Romanum, qui est Vicarius Iesu Christi, posse decernere translationes & depositiones Episcoporum, idque auctoritate divina. Sed argumentum illud nimis probat. Nam hinc potius sequeretur nullo casu Papam posse dissolvere conjugium spirituale, cùm ipse, quamvis Christi Vicarius, nullo casu possit dissolvere vinculum conjugij carnalis. Melius dicam, argumentum illud nihil concludit: quoniam unio Episcopi & Ecclesiæ, conjugium tantum est per metaphoram; & ideo, si summo jure agamus, comparari non potest cum vero conjugio. Certum quidem est Athanasium & alios veteres ordinationem sive intitutionem Episcopi in quapiam Ecclesia comparasse cum conjugio; sed id ab iis scriptum est per translationem, ut ostenderent quàm arcto vinculo Ecclesiæ ille suæ esset adstrictus. Hæc sunt verba Innocentij: *Non enim humana sed potius divina potestate conjugium spirituale dissolvitur cum per translationem, depositionem, aut cessionem auctoritate Romani Pontificis, quem constat esse Vicarium Iesu Christi, Episcopus ab Ecclesia removetur. Et ideo tria hæc que premisimus non tam constitutione canonica quàm institutione divina soli sunt Romano Pontifici reservata.*

Cap. 2. de transi.
Episc.

IX. Ceterum jus illud in Gallia, æquè ac in reliquis orbis Christiani provinciis, receptum erat, & versum in morem; ut adnotatum est in Glossa Pragmaticæ Sanctionis. *Episcoporum depositio, inquit Guimerius, est Pape reservata. Si verò non agatur contra Episcopos ad depositionem, sed ad aliam pœnam arbitrariam vel determinatam, citra tamen depositionem, tunc Concilium provinciale erit iudex. Istud verò probari posset multis exemplis ex historia petitis, si res tanti esset.*

Guimer. in Glossa
Pragm. tit. De
Concord. f. Episc.
hi. verbo, Depositi-
tio.

CAPVT XXVII.

Synopsis.

I. Concordata novam judiciorum formam introduxerunt, qua ferme revocatum esse videtur jus antiquum. Explicatur jus à Concordatis introductum circa judicia causarum & appellationes.

II. Ostenditur in quo simile sit id jus antiquo juri. Causæ omnes olim commissa erant unicuique provincia, nulla Pontificis Romani mentione. Primi omnium Nicolaus primus & Joannes octavus appellationes Presbyterorum dejectorum admisserunt. quod

agerrimè tulit Rex Carolus Calvus. Quid de Episcoporum causis statutum in Concilio Nicæno & Sardicensi.

III. Jus illud observatum est usque ad initia tertia Regum nostrorum dynastia. Temperamentum inter jus antiquum & novum invehunt Concordata. Explicatur temperamentum illud.

IV. An causa Episcoporum reserventur Summo Pontifici in Concordatis, verbis illis generalibus, Majores causæ. Rejctæ responsio inventa ætate Caroli IX. Regis. Episcoporum causæ non recensentur inter majores.

V. An fortassis intelligenda sunt Concordata de eodè cum immediate subjectis sit apostolica sedis, eam appellat. Refutatur objectio illa.

VI. Ex Titulo De publicis concubiniis elici videtur Episcoporum depositiones ipsi Summo Pontifici reservari. Explicatur hic locus in gratiam Episcoporum Gallicanorum.

I. **C**ONCORDATA inita inter Franciscum primum Regem Christianissimum & Leonem decimum Pontificem Romanum novam judiciorum formam introduxerunt, qua ferme revocatum esse videtur jus antiquum. Nam ante Pragmaticam Sanctionem prima omnium causarum cognitio Romæ ut plurimum habebatur in perniciem litigantium & jurisdictionis ecclesiasticæ, ac præterea in magnum regni detrimentum, ob immensam vim auri quæ ad contestandas lites in Italiam asportabatur; quemadmodum in Pragmatica differitur in decreto *De Causis*. Hinc factum ut in Concordatis quoque insertus sit Titulus *De Causis*: in quo jubetur ut omnes causæ, exceptis majoribus, agantur, judicentur, & terminentur coram iudicibus ordinariis locorum; in casu verò appellationis, eam interponendam esse ad superiorem immediatum, & dein ad Curiam Romanam. Exemptos verò, qui Summum Pontificem appellaverint, judicandos esse in provinciis secundum delegationem Pontificis. Si verò à delegatis appelletur, missurum eo casu Pontificem nova mandata, quò terminari causa possit in provincia. Ab hac autem regula excipiuntur Cardinales & Officiales Summi Pontificis actu servientes, quorum causæ alibi tractari non possent edicuntur quàm in Curia Romana.

II. Ea ratione revocatur quodam modo jus antiquum, ut dixi. Nam omnes causæ quæ ad disciplinam ecclesiasticam pertinent, definiri debent in provinciis, juxta canones Nicænos, Antiochenos, Sardicenses, & Africanos. Causæ enim Presbyterorum ac laicorum unicuique provincia commissa erant; neque primam earum cognitionem ad se trahebant Romani Pontifices, neque rursus ad eos appellabatur.

Primi omnium Nicolaus primus & Ioannes octavus appellationes Presbyterorum dejectorum aut excommunicatorum ab Episcopis Gallicanis admiserunt. Atque id quidem adeo ægrè tulit hac ætate Carolus Calvus ut graviter ob hoc ipsum expoſtulaverit cum Ioanne octavo, miſſa ad eum graviffima epiftola quæ extat inter epiftolas Hincmari. Cauſæ Episcoporum definitivo decreto judicabantur in provinciis juxta Concilium Nicænum. Poſt Concilium verò Sardicenſe, ſi quis appellaret apoſtolicam ſedem, ſecunda cauſæ cognitio habebatur à ſynodo provinciæ, ex delegatione Summi Pontificis.

III. Quod omnino obſervatum eſt in Gallia uſque ad initia tertiæ Regum noſtrorum dynaſtiæ; ac licet neceſſarius eſſet interventus auctoritatis Summi Pontificis, judicia tamen peragebantur in regno. Temperamentum inter jus antiquum & uſum receptum invehunt Concordata. Nam hinc ſupremam auctoritatem & definitivum decretum Summo Pontifici reſervantur; Gallis verò reſtituunt commoditatem judiciorum in provinciis peragendorum.

Dubitari poteſt an cauſæ Episcoporum in eo decreto contineantur, ita ut in regno definiendæ ſint ex delegatione Summi Pontificis. Cui quaſtioni reſponderi poteſt, eas haud dubiè hoc decreto comprehendendi, cum neque nominatim nec ſpeciatiim ab eo excipiantur. Solæ enim Cardinalium & Officialium Papæ actu ſervientium cauſæ ſedi apoſtolicæ reſervantur. Quibus addi poteſt, Episcopos comprehendendi iis Concordatorum verbis quibus ordo judiciorum præſcribitur, quoad eos qui ſedi apoſtolicæ ſunt immediatè ſubjecti, quorum cauſæ delegari debent in provincia. Nam licet Episcopi Metropolitanis & ſynodo provinciali ſubjecti ſint, intelligi id non poteſt quoad deſiptiones, quæ Summo Pontifici immediatè reſervantur. Vnde ſequitur Episcopos, quoad hoc, ſedi apoſtolicæ eſſe immediatè ſubjectos, ideòque cauſas eorum debere à Summo Pontifice delegari, ut finiantur in partibus, juxta legem Concordatorum: *Si quis verò immediatè ſubjectus ſedi apoſtolicæ ad eandem ſedem duxerit appellandum, cauſa committatur in partibus per reſcriptum uſque ad finem litis, videlicet uſque ad tertiam ſententiam conformem, ſi ab illis appellari contigerit.*

IV. Objiciet fortasſe aliquis eas cauſas, eò quòd ſint cauſæ majores in jure comprehendende, exceptas eſſe in primo articulo hujus capituli, cujus ea ſunt verba: *Omnes & ſingula cauſa, exceptis majoribus in*

jure expreſſè denominatis, apud illos judices in partibus qui de jure aut conſuetudine preſcripta vel privilegio illarum cognitionem habent, terminari & finiiri debeant. Reſponſio quæ extat in memoriis ſive codicillis ætate Caroli noni confectis in gratiam Episcoporum Romæ damnatorum futilis omnino eſt &, pene dixerim, puerilis. In iis quippe ſcriptum eſt heic per cauſas majores intelligi lites Eccleſiarum cathedralium, juxta Pragmaticam Sanctionem, quæ majores cauſas ita interpretatur. Verum ſi concedimus cauſas Eccleſiarum cathedralium eſſe reſervatas apoſtolicæ ſedi, non video qua ratione fieri poſſit ut non ei quoque reſervatæ cenſeantur Episcoporum deſiptiones. Itaque cenſeo ſic repellendam eſſe hanc objectionem, deſiptiones Episcoporum non comprehendendi in deciſione primi hujus articuli Concordatorum, cui adjecta exceptio eſt, eafque gravem ob cauſam non comprehendendi in hoc articulo, habita nimirum ratione juris tunc recepti. Nam cum in articulo illo dicatur cauſas eſſe terminandas ab ordinariis locorum judicibus, manifeſtum eſt eidem legi ſubjectas futuras fuiſſe deſiptiones Episcoporum, quas Metropolitanus & ſynodus provinciæ definito decreto potuiſſent decernere niſi exceptio illa addita fuiſſet in articulo. Conſentanea autem illa eſt juri quod in Decreto extat & Decretalibus, quo ſynodus provinciæ arcetur à decernenda deſiptione, quæ ſedi apoſtolicæ reſervata eſt, & quoad hoc Episcopum eidem ſedi immediatè ſubjectum præſtat. At in eo caſu Concordata alibi imponunt Summo Pontifici neceſſitatem delegandi judices in partibus ad judicandas eorum cauſas qui ſedi apoſtolicæ immediatè ſubjecti ſunt. In hoc autem ultimo articulo deſcribi debuit exceptio majorum cauſarum, ſi hæc Concordatorum auctoribus mens fuiſſet ut exiſtimarent ſubjectorum eorundem cauſas terminari non debere in partibus ex delegatione Summi Pontificis.

V. Reponet verò fortean quiſpiam ſic intelligenda eſſe Concordata, ſi is qui ſedi apoſtolicæ immediatè ſubjectus eſt, eam appeller. Verum explicatio illa nimis iniqua eſſet, ſi eo præjudicio ceteri caſus ab hac regula excluderentur. Exempli cauſa, ſi quis in jus Romam vocet eum qui exemptus eſt à juriſdictione ordinaria, an non æquum eſt delegari in partibus hujus cauſæ cognitionem, ut & actori & reo, ſi appellaverit, jus dicatur, juxta vulgatam juris regulam: *Non debet licere actori quod non liceat reo, & vice verſa.* Iuriſdictione enim

quæ competens est quoad appellentem, competens quoque est quoad actorem. Sanè certum est Reges nostros semper estimasse Episcoporum causas in regno esse judicandas ex delegatione Summi Pontificis, non autem Romæ, etiam in causa hæreseos; ut constat ex Memoriis sub Carolo nono Rege, ut diximus, confectis anno MDLXV. in causa Ioannæ Reginæ Navarræ & Episcoporum Romæ damnatorum propter hæresim.

VI. Opponi præterea posset Titulus Concordatorum *De publicis concubinariis*, §. *Quod si*, in quo sic scriptum est: *Quod si ij quorum destitutio ad nos & sedem apostolicam spectat, per Concilia provincialia aut suos superiores propter concubinatum publicum reperiuntur privatione digni, statim cum processu inquisitionis ad nos deferantur.* Videtur enim depositiones Episcoporum heic reservari ipsi Summo Pontifici. Sed heic observandum est Concilium provinciale in eo casu causam Episcopi tractasse absque delegatione Summi Pontificis, ideoque, juxta exceptionem in primo articulo *De Causis* contentam, decernere depositionem non posse. Contrà, synodus illa tenetur acta mittere ad sedem apostolicam, & noxios denunciare aut deferre ad eam. Id enim, & nihil omnino aliud, in paragrapho statuitur. Enimvero postquam synodus officio suo & obsequio defuncta est erga Summum Pontificem, accusatio denunciata tum judicanda est secundum ordinem præscriptum in Concordatis, Titulo *De Causis*, id est, delegatis à Summo Pontifice Episcopis Gallicanis, qui causam definiant in regno; ita ut accusati Romam evocari prorsus non possint in detrimentum Concordatorum. Certè summa cura provisum est ne in paragrapho *Quod si* adderetur causas Episcoporum qui concubinarij essent judicandas esse in urbe Roma. Id unum sufficere visum est, si acta Romam mitterentur, & accusati deferrentur ad Papam. Neque crediderunt addendam esse clausulam, & eo casu Pontificem Romæ judicaturum causam.

CAPVT XXVIII.

Synopsis.

I. Superest ut examinemus an Papa, cum dat iudices in partibus, tentet aliquid contra præscripta canonum aut Decretalium, & an deroget auctoritati apostolica sedis. Episcopus deponi non potest nisi ex sententia aliorum Episcoporum. Vnde sequitur delegari non posse simplices Presbyteros. Iudices debent esse duodecim. Aliud statutum rescripto Gratiani, & a Gregorio magno.

II. Equè suam auctoritatem conservat Pontifex ac si ipse susciperet cognitionem causæ. Probatum auctoritate legis Gratiani & synodi Saraicensis, & pluribus insuper auctoritatibus.

III. Concilium Tridentinum abolevit auctoritatem synodorum provincialium. Verum Concilium illud receptum non est in Gallia; ac præterea nova hæc institutio contraria est Concordatis. Nam iis derogari non potest absque consensu Regis.

IV. Sententia damnationis à delegatis prolata, mittenda est in executionem, nisi is qui damnatus est appellaverit. In causis Episcoporum Gallicanorum dare tenetur Pontifex novos iudices ad judicandam appellationem.

V. In casu criminis læsæ majestatis Processus Romanam mitti non potest, quòd evulgari non oporteat imperij arcana. Veteres Episcopi cognoscere volebant de crimine majestatis.

VI. Nam si Papa difficilem se in eo capite præstaret, movendus esset timendum valde esse ne Princeps irritatus penam capitis suo jure decernere præsumat adversus Episcopos læsæ majestatis reos. Ea fuit sententia Hervæi Episcopi Bellovacensis in synodo Remensi.

VII. Temperamentum allatum ex Concilio Saraicensi; cujus ope regula in unversum statim potest quoad depositionem Episcoporum.

I. SUPEREST ut examinemus an Papa, cum dat iudices in partibus ad decernendam depositionem Episcopi noxij, tentet aliquid contra præscripta canonum aut Decretalium, & an deroget auctoritati apostolicæ sedis.

Quæstio ista nullo negotio solvi potest si memoria inearum antiqui juris, mediæque, ac recentioris. Vnde quoque duas regulas colligemus. Earum prima erit, Episcopum deponi non posse nisi ex sententia aliorum Episcoporum. Quare Papa simplices Presbyteros delegare non posset ad habendam cognitionem de crimine Episcopi, quòd canones præcipiant ut Episcopus non nisi ab ejusdem gradus & ordinis iudicibus judicetur. Eos autem iudices, duodecim esse debere edicunt, ut constat ex Concilio Africano, & ex epistola sancti Gregorij ad Episcopum Arelatensem. Vnde quoque factum ut Nicolaus primus ad Salomonem Regem Britonum scribens, ex eo capite irritam esse pronuntiet Episcoporum Britonum depositionem, quòd non à Metropolitanano & à duodecim Episcopis peracta fuerit. Eundem numerum Episcoporum exigunt Concilium Triburiensè & Lucas Patriarcha CP. apud Balsamonem. Attamen in rescripto Gratiani Augusti vidimus posse Romanum Pontificem deponere Episcopum cum consilio quinque aut septem Episcoporum. Legimus verò in regesto Gregorij magni delegatum ab eo fuisse Metropolitanum Syracusanum, unà cum tribus aut quatuor Episcopis ab eo eligendis, ut de